

(453) “घघ हसने” (I-भ्वादि:-159. सक. सेट्. पर.)

‘घघ’ इति क्षीरस्वामी ।

घाघकः-घिका, घाघकः-घिका, जिघघिषकः-घिका, जाघघकः-घिका;
घघिता-त्री, घघयिता-त्री, जिघघिषिता-त्री, जाघघिता-त्री;

इत्यादीनि सर्वाण्यपि रूपाणि “गद् व्यक्तायां वाचि” (372)
इति भौवादिक घातुवत् ज्ञेयानि ।

(454) “घट चेष्टायाम्” (I-भ्वादि:-763. अक. सेट्. आत्म.)

घटादिः, पिच्च । चेष्टा=ईहा इति क्षीरस्वामी ।

‘घाटयेद् घण्टयेत् सङ्गभाषयोर्घटते मितः ।’ (श्लो. 70) इति देवः ।

¹घाटकः-टिका, ²घटकः-टिका, जिघटिषकः-घिका, ³जाघटकः-टिका;
घटिता-त्री, घटयिता-त्री, जिघटिषिता-त्री, जाघटिता-त्री;
— घटयन्-न्ती, ⁴विघटयन्, घटयिष्यन्-न्ती-ती;
घटमानः, घटयमानः, जिघटिषमाणः, जाघट्यमानः;
घटिष्यमाणः, घटयिष्यमाणः, जिघटिषिष्यमाणः, जाघटिष्यमाणः;
घट्-घटौ-घटः; — — —
घटितम्-तः, घटितः, जिघटिषितः, जाघटितः-त्वान्;
⁵घटः-घटी, ⁶घटनः, घटः, जिघटिषुः, जाघटः;
घटितव्यम्, घटयितव्यम्, जिघटिषितव्यम्, जाघटितव्यम्;

1. ‘अत उपधायाः’ (7-2-116) इत्यनेन, उपधाभूतस्याकारस्य वृद्धिः । एवं घञि ण्यति णमुँयपि ज्ञेयम् ।
2. ‘घटादयो मितः’ (गणसूत्रं भवादौ) इति मित्वे, ‘मितां ह्रस्वः’ (6-4-92) इति णौ उपधाया ह्रस्वः । एवं ण्यन्ते सर्वत्र ज्ञेयम् ।
3. ‘सन्त्यङोः’ (6-1-9) इति द्वित्वे, ‘दीर्घोऽङितः’ (7-4-83) इत्यभ्यासस्य दीर्घे, ‘यस्य ह्रस्वः’ (6-4-49) इति यकारस्य लोपे, अलोपे च रूपम् । एवं यङन्ते सर्वत्र ज्ञेयम् ।
4. अर्थनिर्देशस्योपलक्षणत्वेन, अर्धान्तरेऽपि मित्वं भवति । अतः वियोजनार्थस्यापि मित्वे बोध्यम् ।
5. ‘कर्मणि घटोऽङच्’ (5-2-35) इति निर्देशबलात्, पचाद्यच् (3-1-134) सर्वत्र भवतीति ज्ञायते । स्त्रियाम्, ‘जातेरस्त्रीविषयादयोपधात्’ (4-1-63) इति शाबपवादो ङीप् ।
6. ‘अनुदात्तेतश्च ह्रस्वादेः’ (3-2-149) इति ताच्छीलिको युच् ।